ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ॐ

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - उख्याग्निव

Contents

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - उख्याग्निकथनं

1

🕉 नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हृरिः 🕉

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - उख्याग्निकथनं

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - उख्याग्निकथनं

TS 5.1.1.1

सावित्राणि । जुहोति । प्रसूँत्या इति प्र - सूत्यै । चतुर्गृहीतेनेतिं चतुः - गृहीतेनं । जुहोति । चतुंष्पाद इति चतुः-पादः । प्रावः । प्रात् । एव । अवेतिं । रुन्धे । चतंसः । दिशः । दिशः । प्रिश्च । एव । प्रतीतिं । तिष्ठिति । छन्दारंसि । देवेभ्यः । अपेतिं । अक्रामन्न । न । वः । अभागानिं । ह्व्यम् । वृक्ष्यामः । इतिं । तेभ्यः । एतत् । चतुर्गृहीतिमितिं चतुः - गृहीतम् । अधार्यन्न । पुरोनुवाक्याया इतिं पुरः - अनुवाक्यायै । याज्यायै । देवतायै । वृषद्भारायेतिं वषट् - कारायं । यत् । चतुर्गृहीतिमितिं चतुः - गृहीतम् । जुहोतिं । छन्दारंसि । एव । तत् । प्रीणाति । तामिं । अस्य । प्रीतानिं । देवेभ्यः । ह्व्यम् । वृहन्ति । यम् । कामयेत । 1

TS 5.1.1.2

पापीयान् । स्यात् । इति । एकैक्मित्येकैम् - एक्म् । तस्यं । जुहुयात् । आहुंतीभिरित्याहुंति - भिः । एव । एनम् । अवेति । गृह्णाति । पापीयान् । भवति । यम् । कामयेत । वसीयान् । स्यात् । इति । सर्वाणि । तस्यं । अनुद्रुत्येत्यंनु - द्रुत्यं । जुहुयात् । आहुत्येत्या - हुत्या । एव । एनम् । अभीति । कृम्यति । वसीयान् । भवति । अथो इति । यज्ञस्यं । एव

। एषा । अभिक्रांन्तिरित्यभि - क्रान्तिः । एतिं । वै । एषः । यज्ञुमुखादितिं यज्ञ्-मुखात् । क्रद्ध्याः । यः । अग्नेः । देवतांयाः । एतिं । अष्टौ । एतानिं । सावित्राणिं । भवन्ति । अष्टाक्ष्रेरेत्यष्टा - अक्ष्र्यु । गायत्री । गायत्रः । 2

TS 5.1.1.3

अग्निः । तेनं । एव । यज्ञुमुखादितिं यज्ञ् - मुखात् । ऋद्भ्याः । अग्नेः । देवतांयै । न । एति । अष्टौ । सावित्राणिं । भवन्ति । आहुंतिरित्या - हूतिः । नवमी । त्रिवृतमितिं त्रि - वृत्तम् । एव । यज्ञुमुख इतिं यज्ञ् - मुखे । वीतिं । यात्यति । यदिं । कामयेत । छन्दार्शसे । यज्ञुयश्सेनेतिं यज्ञ् - यश्सेनं । अर्प्येयम् । इतिं । ऋचंम् । अन्तुमाम् । कुर्यात् । छन्दार्शसे । एव । यज्ञुयश्सेनेतिं यज्ञ् - यश्सेनं । अर्प्यति । यदिं । कामयेत । यजमानम् । यज्ञ्यश्सेनेतिं यज्ञ् - यश्सेनं । अर्प्यति । यज्ञुः । अन्तुमम् । कुर्यात् । यजमानम् । एव । यज्ञुयश्सेनेतिं यज्ञ् - यश्सेनं । अर्प्यति । ऋचा । स्तोमंम् । सिमितिं । अद्ध्य । इतिं । 3

TS 5.1.1.4

आह् । समृद्ध्या इति सं - ऋद्भयै । चृतुभिरितिं चृतुः - भिः । अभ्रिम् । एति । दुत्ते । चृत्वारिं । छन्दांश्सि । छन्दांभिरिति छन्दंः - भिः । एव । देवस्यं । त्वा । सृवितुः । प्रस्व इतिं प्र - स्वे । इतिं । आह् । प्रसूत्या इति प्र - सूत्यै । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । वेणुम् । प्रेतिं । अविश्वत् । सः । एताम् । ऊतिम् । अन्नं । समितिं । अचुर्त् । यत् । वेणोः । सुष्रिरम् । सुष्रिरा । अभ्रिः । भवति । स्योनित्वायेतिं सयोनि - त्वायं । सः । यत्रयत्रेति यत्रं - यत्र् । अवंसत् । तत् । कृष्णम् । अभवत् । कृल्माषी । भवति । रूपसंमृद्ध्या इतिं रूप - समृद्धयै । उभयतः क्ष्णूरित्युंभयतः क्ष्णूः । भवति । इतः । च् () । अमुतः । च । अर्कस्यं । अवंरुद्ध्या इत्यवं - रुद्धयै । व्याम्मात्रीतिं व्याम - मात्री । भवति । एतावत् । वे । पुरुषे । वीर्यम् । वीर्यसम्मितेतिं वीर्यं - सम्मिता । अपंरिमितस्येत्यपंरि-मिता । भवति । अपंरिमितस्येत्यपंरि - मितुस्य । अवंरुद्ध्या इत्यवं - रुद्धयै । यः । वनस्पतींनाम्

। फुलुग्रिहिरितिं फल - ग्रिहिंः । सः । एषाम् । वीर्यावानितिं वीर्यं - वान् । फुलुग्रिहिरितिं फल - ग्रिहिंः । वेणुंः । वैणुवी । भुवृति । वीर्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं - रुद्ध्यै ॥ ४

(कामयेत - गायुत्रों - ऽर्द्धयेतिं - च - सप्तिविश्रंशतिश्च) (A1)

TS 5.1.2.1

व्यृंद्धमिति वि - ऋद्धम् । वै । एतत् । युक्त्स्यं । यत् । अयुजुष्केणेत्यंयुजुः-केन् । क्रियते । इमाम् । अगुभ्णन्न् । रृश्नाम् । ऋतस्यं । इतिं । अश्वाभिधानीमित्यंश्व - अभिधानीम् । एतिं । दुत्ते । यर्जुष्कृत्या इति यर्जुः-कृत्ये । यक्त्स्यं । समृद्ध्या इति सं-ऋद्ध्ये । प्रतूर्तिमिति प्र - तूर्तम् । वाजिन्न् । एति । द्रव । इति । अश्वम् । अभीतिं । दुधाति । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । मृहिमानम् । व्याचेष्ट इति वि - आचेष्टे । युञ्जार्थाम् । रासंभम् । युवम् । इतिं । गुर्दुभम् । असीते । एव । गुर्दुभम् । प्रतीतिं । स्थाप्यति । तस्मात् । अश्वात् । गुर्दुभः । असंतर् इत्यसंत् - तुरः । योगेयोग् इति योगे - योगे । तुवस्तंरुमितिं तुवः - तुरुम् । इतिं । आह् । 5

TS 5.1.2.2

योगंयोग् इति योगं - योगे । एव । एनम् । युङ्के । वार्जवाज् इति वार्जं- वाजे । हवामहे । इति । आह् । अन्नम् । वै । वार्जः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । सखायः । इन्द्रम् । कुत्ये । इति । आहु । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । तम् । प्रजापंतिरिति प्रजा-पृतिः । अन्विति । अविन्दत् । प्राजापृत्य इति प्राजा - पृत्यः । अर्थः । अर्थेन । समिति । भर्ति । अर्चवित्त्या इत्यन्तं - वित्त्ये । पाप्वस्यसमिति पाप - वस्यसम् । वै । एतत् । क्रियते । यत् । श्रेयंसा । च । पापीयसा । च । सुमानम् । कर्म । कुर्वन्ति । पापीयान् । 6

TS 5.1.2.3

हि । अश्वांत् । गुर्दुभः । अश्वंम् । पूर्वंम् । नुयुन्ति । पाप्पवस्यसस्येतिं पाप - वस्यसस्यं । व्यावृत्त्या इतिं वि - आवृत्त्ये । तस्मांत् । श्रेयाश्ंसम् । पापीयान् । पृश्चात् । अन्वितिं । एति । बहुः । वै । भवंतः । भ्रातृंव्यः । भवंति । इव । खळुं । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । वृज्जी । अर्थः । प्रतूर्विन्नितिं प्र - तूर्वन्नं । एतिं । इहि । अवृक्रामृन्नित्यंव - क्रामन्नं । अर्शस्तीः । इतिं । आहु । वर्ज्जेण । एव । पाप्मानंम् । भ्रातृंव्यम् । अवेतिं । क्रामृति । रुद्रस्यं । गाणंपत्यादिति गाणं - पृत्यात् । इतिं । आहु । रौद्राः । वै । पृश्चवंः । रुद्रात् । एव । 7

TS 5.1.2.4

पुशून् । निर्याच्येतिं निः - याच्यं । आत्मनें । कर्म । कुरुते । पूष्णा । स्युजेतिं स-युजां । स्रह । इतिं । आह् । पूषा । वै । अद्धनाम् । सनेंतितिं सं - नेता । समेष्ट्या इति सं - अष्ट्यै । पुरीषायतन् इति पुरीष - आयतनः । वै । एषः । यत् । अग्निः । अङ्गिरसः । वै । एतम् । अग्नें । देवतांनाम् । समितिं । अभुरुत्र् । पृथिव्याः । स्थस्थादितिं स्ध - स्थात् । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छं । इहि । इतिं । आह् । सायतनिमिति स - आयतनम् । एव । एनम् । देवतांभिः । समितिं । भुरति । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छं । इमः । इतिं । आह् । येनं । 8

TS 5.1.2.5

स्गंच्छंत इतिं सं - गच्छंते । वाजंम् । एव । अस्य । वृङ्के । प्रजापंतय इतिं प्रजा - प्त्ये । प्रतिप्रोच्येतिं प्रति - प्रोच्यं । अग्निः । स्भृंत्य इतिं सं - भृत्यः । इतिं । आहुः । इयम् । वै । प्रजापंतिरितिं प्रजा-पृतिः । तस्याः । एतत् । श्रोत्रंम् । यत् । वृल्मीकः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भृरिष्यामः । इतिं । वृल्मीकृवपामितिं वल्मीक - वपाम् । उपेतिं । तिष्ठते । सा-क्षादितिं स-अक्षात् । एव । प्रजापंतय इतिं प्रजा - पृत्ये । प्रतिप्रोच्येतिं प्रति - प्रोच्यं । अग्निम् । समितिं । भृरति । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भृरामः । इतिं । आह् । येनं । स्गंच्छंत

इतिं सं-गच्छंते । वाजैम् । एव । अस्य । वृङ्के । अन्वितिं । अग्निः । उषसाँम् । अग्रैम् । 9

TS 5.1.2.6

अख्यत् । इतिं । आह् । अर्जुख्यात्या इत्यर्जुं - ख्यात्यै । आगत्येत्यां - गत्यं । वाजी । अद्धेनः । आक्रम्येत्यां - क्रम्यं । वाजिन्न । पृथिवीम् । इतिं । आह् । इच्छतिं । एव । एनम् । पूर्वया । विन्दितें । उत्तर्यत्युत् - त्र्या । द्वाभ्यांम् । एतिं । क्रम्यृति । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । अर्जुरूपाभ्यामित्यर्जुं - रूपाभ्याम् । तस्मात् । अर्जुरूपा इत्यर्जु-रूपाः । पृशवः । प्रेतिं । जायन्ते । द्योः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । स्थस्थिमितिं स्थ - स्थम् । इतिं । आह् । एभ्यः । वै । एतम् । लोकेभ्यः । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पृतिः । समितिं । ऐर्यत् । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । मृहिमानम् । व्याचेष्ट इतिं वि - आचेष्टे । वृज्ञी । वै ( ) । एषः । यत् । अर्थः । दुद्धिरितिं दत् - भिः । अन्यतोदद्वयः इत्यन्यतोदत्-भ्यः । भूयान्ं । लोमंभिरिति लोमं-भिः । उभ्यादंद्वयः इत्युभ्यादंत् - भ्यः । यम् । द्विष्यात् । तम् । अध्रस्पुदिमत्येधः - पृदम् । ध्यायेत् । वर्ज्ञण । एव । एनम् । स्तृणुते ॥ 10

(आह - पापीयान् - रुद्रादेव - येना - ऽग्रं - वुज्री वै - सुप्तदंश च) (A2)

TS 5.1.3.1

उदितिं । ऋगम् । उदितिं । अऋगीत् । इतिं । द्वाभ्यांम् । उदितिं । ऋग्यति । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं । स्थित्यै । अनुरूपाभ्यामित्यनुं-रूपाभ्याम् । तस्मांत् । अनुरूपा इत्यनुं-रूपाः । प्रावंः । प्रेतिं । जायन्ते । अपः । उपेतिं । सृजति । यत्रं । वै । आपंः । उपगच्छन्तीत्युंप । गच्छंन्ति । तत् । ओषंधयः । प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । ओषंधीः । प्रतितिष्ठंन्तीिरितिं प्रति । तिष्ठंन्तीः । प्रावंः । अनुं । प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । प्रतून् । य्ज्ञः । य्ज्ञम् । यजंमानः । यजंमानम् । प्रजा इतिं प्र-जाः । तस्मांत् । अपः । उपेतिं । सृजति । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं । स्थि-त्यै । यत् । अद्भुर्युः । अनुग्रौ । आहुंतिमित्या । हुतिम् । जुहुयात् । अन्धः । अद्भुर्युः । 11

TS 5.1.3.2

स्यात् । रक्षाश्रंसि । युरम् । हुन्युः । हिरंण्यम् । उपास्येत्युंप - अस्यं । जुहोति । अग्निवतीत्यंग्नि - वितं । एव । जुहोति । न । अन्धः । अद्भुर्युः । भवंति । न । युरम्
। रक्षाश्रंसि । ग्निन्ति । जिर्घार्मे । अग्निम् । मनंसा । घृतेनं । इतिं । आह् । मनंसा
। हि । पुरुंषः । युरम् । अभिगच्छतीत्यंभि - गच्छंति । प्रतिक्ष्यन्तमितिं प्रति - क्ष्यन्त"म् । भुवंनानि । विश्वां । इतिं । आह् । सर्वम् । हि । एषः । प्रत्यङ् । क्षेतिं । पृथुम्
। तिरुश्चा । वयंसा । बृहन्तंम् । इतिं । आह् । अल्पंः । हि । एषः । जातः । महान् । 12

TS 5.1.3.3

भवंति । व्यचिष्ठम् । अन्नम् । रुभसम् । विदानम् । इति । आह् । अन्नम् । एव । अस्मै । स्वदुयति । सर्वम् । अस्मै । स्वदुते । यः । एवम् । वेदं । एति । त्वा । जिघिर्मि । वर्चसा । घृतेनं । इति । आह् । तस्मात् । यत् । पुरुषः । मनंसा । अभिगच्छतीत्यंभि । गच्छंति । तत् । वाचा । वदिते । अरुक्षसा । इति । आह् । रक्षंसाम् । अपंहत्या इत्यपं । हत्यै । मर्यश्रीरिति मर्यं - श्रीः । स्पृह्यद्वेर्ण् इति स्पृह्यत्-वर्णः । अग्निः । इति । आह् । अपंचितिमित्यपं-चितिम् । एव । अस्मिन्न् । दुधाति । अपंचितिमानित्यपंचिति - मान् । भवति । यः । एवम् । 13

TS 5.1.3.4

वेदं । मनंसा । तु । वै । ताम् । आर्षुम् । अर्.हृति । याम् । अद्भृर्युः । अन्ग्नौ । आर्षुतिमित्या - हृतिम् । जुहोतिं । मनंस्वतीभ्याम् । जुहोति । आर्हुत्योरित्या - हृत्योः । आर्र्ये । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । यज्ञमुखे यंज्ञमुखं इतिं यज्ञमुखं - यज्ञमुखं । वै । कि्यमाणे । यज्ञम् । रक्षारंसि । जिघार्सुनित् । एतर्,हिं । खर्छं । वै । एतत् । यज्ञुमुखमितिं यज्ञ - मुखम् । यर्,हिं । एनत् । आहुंतिरित्या - हुतिः । अश्रुते । परीतिं । लि्खिति । रक्षंसाम्

। अपंहत्या इत्यपं - हृत्यै । तिसृभिरितिं तिसृ - भिः । परीतिं । लिखति । त्रिवृदितिं त्रि - वृत् । वै । अग्निः । यावान्ं । एव । अग्निः । तस्मौत् । रक्षाःंसि । अपेतिं । हृन्ति । 14

TS 5.1.3.5

गायत्रिया । परीतिं । लिख्ति । तेर्जः । वै । गायत्री । तेर्जसा । एव । एन्म् । परीतिं । गृह्णति । तृष्ठुभां । परीतिं । लिख्ति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्ठुक् । इन्द्रियेणं । एव । एन्म् । परीतिं । गृह्णति । अनुष्ठुभेत्यंन् - स्तुभां । परीतिं । लिख्ति । अनुष्ठुबित्यंन् - स्तुप् । सर्वाणि । छन्दार्शसा । परिभूरितिं परि - भूः । पर्याप्त्या इति परिं - आप्त्ये । मुद्ध्यतः । अनुष्ठुभेत्यंनु - स्तुभां । वाक् । वै । अनुष्ठुबित्यंनु - स्तुप् । तस्मात् । मुद्ध्यतः । वाचा । वृद्मः । गायत्रिया । प्रथमयां । परीतिं । लिख्ति । अथं । अनुष्ठुभेत्यंनु - स्तुभां । अथं । त्रेनुष्ठुभेत्यंनु - स्तुभां । त्रेन्नु । वै । गायत्री () । यज्ञः । अनुष्ठुभित्यंनु - स्तुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्ठुप् । तेर्जसा । च । एव । इन्द्रियेणं । च । उभ्यतः । यज्ञ्म् । परीतिं । गृह्णति ॥ 15

(अन्धोंऽद्भृयुं - मृंहान् - भंवति य एवं - हंन्ति - त्रिष्टुभा तेजो वै गांयत्री - त्रयोंद्श च) (A3)

TS 5.1.4.1

देवस्यं । त्वा । स्वितुः । प्रस्व इतिं प्र - स्वे । इतिं । ख्नुति । प्रसूँत्या इति प्र - सूत्ये । अथो इतिं । धूमम् । एव । एतेनं । जन्यिति । ज्योतिंष्मन्तम् । त्वा । अग्ने । सुप्रतींकृमितिं सु - प्रतींकम् । इतिं । आहु । ज्योतिः । एव । एतेनं । जन्यिति । सः । अग्निः । जातः । प्रजा इतिं प्र - जाः । शुचा । आर्प्यत् । तम् । देवाः । अद्ध्वेंनेत्यंद्धं - ऋचेनं । अश्मय्त्र । शिवम् । प्रजाभ्य इतिं प्र - जाभ्यः । अहिश्सन्तम् । इतिं । आहु । प्रजाभ्य इतिं प्र - जाभ्यः । खन्ति । प्रतिंष्ठित्या इति । प्रजाभ्य इतिं प्र - जाभ्यः । एव । एनम् । श्मयति । द्वाभ्याम् । खन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । अपाम् । पृष्ठम् । असि । इतिं । पुष्कर्पणीमितिं पुष्कर - पूर्णम् । एतिं । 16

TS 5.1.4.2

हुर्ति । अपाम् । वै । एतत् । पृष्ठम् । यत् । पुष्करपूर्णमितिं पुष्कर - पूर्णम् । रूपेणं । एव । एनत् । एतिं । हुर्ति । पुष्करपूर्णनेतिं पुष्कर - पूर्णनं । सिमितिं । भूरति । योनिः । वै । अग्नेः । पुष्करपूर्णमितिं पुष्कर - पूर्णम् । सयोनिमिति स-योनिम् । एव । अग्निम् । समितिं । भूरति । कृष्णाजिनेनेतिं कृष्ण-अजिनेनं । सिमितिं । भूरति । यज्ञः । वै । कृष्णाजिनमितिं कृष्ण - अजिनम् । यज्ञेनं । एव । यज्ञम् । सिमितिं । भूरति । यत् । ग्राम्याणांम् । पुशूनाम् । चर्मणा । सुभंरोदितिं सं - भरेत् । ग्राम्यान् । पुशून् । शुचा । अ- पृयेत् । कृष्णाजिनेनेतिं कृष्ण - अजिनेनं । सिमितिं । भूरति । आर्ण्यान् । एव । पुशून् । 17

TS 5.1.4.3

शुचा । अर्प्यति । तस्मौत् । समावंत् । पुशूनाम् । प्रजायंमानानामितिं प्र-जायंमानानाम् । आर्ण्याः । पुशवंः । कनीयाः सः । शुचा । हि । ऋताः । लोमतः । समितिं । भरति । अतंः । हि । अस्य । मेद्धयम् । कृष्णाजिनमितिं कृष्ण - अजिनम् । च । पुष्करपूर्णमितिं पुष्कर - पूर्णम् । च । समितिं । स्तृणाति । इयम् । वै । कृष्णाजिनमितिं कृष्ण - अजिनम् । असौ । पुष्करपूर्णमितिं पुष्कर - पूर्णम् । आभ्याम् । एव । एनम् । उभयतंः । परीतिं । गृह्णति । अग्निः । देवेभ्यंः । निलायत । तम् । अर्थवां । अन्वितिं । अपुश्यत् । अर्थवां । त्वा । प्रथमः । निरितिं । अमुन्थत् । अग्ने । इतिं । 18

TS 5.1.4.4

आहु । यः । एव । एनम् । अन्वपंश्यदित्यंनु-अपंश्यत् । तेनं । एव । एनम् । समितिं । भरति । त्वाम् । अग्ने । पुष्कंरात् । अधीतिं । इतिं । आहु । पुष्करपूर्ण इतिं पुष्कर - पूर्णे । हि । एनम् । उपंश्रितमित्युपं - श्रितम् । अविन्दत् । तम् । उ । त्वा । दुद्ध्यङ् । ऋषिंः । इतिं । आहु । दुद्ध्यङ् । वै । आथुर्वृणः । तेुजुस्वी । आसीत् । तेर्जः । एव । अस्मिन्न । दुधाति । तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषां । इति । आह् । पूर्वम् । एव । उदितम् । उत्तरेणेत्युत् - तुरेण् । अभीति । गृणाति । 19

TS 5.1.4.5

चृतसृभिरितिं चतुसृ-भिः । सिमितिं । भुरति । चृत्वारिं । छन्दाः सि । छन्दां भिरिति छन्दं - भिः । एव । गायुत्रीभिः । ब्राह्मणस्यं । गायुत्रः । हि । ब्राह्मणः । त्रिष्टुग्भिरितिं त्रिष्टुक् - भिः । राजुन्यंस्य । त्रेष्टुंभः । हि । राजुन्यंः । यम् । कामयेत । वसीयान् । स्यात् । इतिं । उभयीभिः । तस्यं । सिमितिं । भुरेत् । तेजंः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीची इतिं । दुधाति । अष्टाभिः । सिमितिं । भुरति । अष्टाक्षुरेत्युष्टा- अक्षुरा । गायुत्री । गायुत्रः । अप्रिः । यावान् । एव । अप्रिः । तम् । सिमितिं । भुरति । सीदं । होतः । इतिं () । आह् । देवताः । एव । अस्मै । सिमितिं । सादुयिति । नितिं । होतां । इतिं । मृतुष्यान् । सिमितिं । सीदुस्व । इतिं । वयाः सि । जनिष्व । हि । जेन्यः । अग्रे । अह्राम् । इतिं । आह् । देव- मृतुष्यानितिं देव - मृतुष्यान् । एव । अस्मै । सश्सेन्तिति सं - सृन्नान् । प्रेतिं । जनुयिति ॥

चतुसृभिः संभरित चृत्वारि छन्दार्शस् छन्दोभिरेव गांयुत्रीभिर्न्नाह्मणस्यं गायुत्रो हि ब्राह्मण-स्त्रिष्टुग्भी राजन्यंस्य त्रैष्टुंभो हि राजन्यो यं कामयेत वसीयान्थ-स्यादित्युभयीभिस्तस्य संभेरेत तेर्जश्चैवाऽस्मां इन्द्रियं च समीची द्धात्यष्टाभिः संभेरत्यष्टाक्षरा गायुत्री गांयुत्रो ऽग्निर्यावानेवाऽग्निस्तः संभेरित सीदं होत्रिर्त्यां- () -ह देवतां एवास्मै सः सांदयित नि होतेतिं मनुष्यांन्थ सः सीद्स्वेति वयाःसि जनिष्वा हि जेन्यो अग्ने अह्यामित्यांह देव मनुष्यानेवाऽस्मै सःसंन्नान् प्रजनयित ॥ 20 (ऐ - व प्रा - निर्ति - गृणाति - होत्रिर्ति - स्प्तिविश्वातिश्च) (A4)

TS 5.1.5.1

ऋूरम् । इव् । वै । अस्याः । एतत् । क्रोति । यत् । खर्नति । अपः । उपेतिं । सृजति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्यै । शुर्चम् । शुमयति । समितिं । ते । वायुः । मातिरिश्वां । दुधातु । इतिं । आहु । प्राण इतिं प्र - अनः । वै । वायुः । प्राणेनेतिं प्र - अनेनं । एव । अस्यै । प्राणिमितिं प्र - अनम् । सिमितिं । दुधाति । सिमितिं । ते । वायुः । इतिं । आहु । तस्मात् । वायुप्रंच्युतेतिं वायु - प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । तस्मैं । च । देवि । वषंट् । अस्तु । 21

TS 5.1.5.2

तुभ्यंम् । इतिं । आह् । षट् । वै । ऋतवंः । ऋतुषुं । एव । वृष्टिंम् । दुधाति । तस्मांत् । सर्वानं । ऋतून् । वर्,षिति । यत् । वृषद्भृयादितिं वषट् - कुर्यात् । यातयामेतिं यात - यामा । अस्य । वृषद्भार इतिं वषट् - कारः । स्यात् । यत् । न । वृषद्भृयादितिं वषट् - कुर्यात् । रक्षाःंसि । यृज्ञम् । हृन्युः । वट् । इतिं । आह् । प्रोक्षिमितिं परः - अक्षंम् । एव । वषंट् । करोति । न । अस्य । यातयामेतिं यात - यामा । वृषद्भार इतिं वषट् - कारः । भवंति । न । यृज्ञम् । रक्षाःंसि । घ्रान्ति । सुजांत् इति सु - जातः । ज्योतिंषा । सह । इतिं । अनुष्टुभेत्यंनु - स्तुभां । उपेतिं । नृह्युति । अनुष्टुषित्यंनु - स्तुप् । 22

TS 5.1.5.3

सर्वाणि । छन्दा श्रीस । छन्दा श्रीस । खर्छ । वै । अग्नेः । प्रिया । तुनूः । प्रिययां । एव । एनम् । तुनुवां । परीतिं । दुधाति । वेदुंकः । वासंः । भवति । यः । एवम् । वेदं । वारुणः । वै । अग्निः । उपंनद्ध इत्युपं - नुद्धः । उदितिं । उ । तिष्ठ । स्वद्धरेतिं सु - अद्भुर् । ऊद्र्धः । उ । स्वितिं । नः । ऊत्ये । इतिं । सावित्रीभ्याम् । उदितिं । तिष्ठति । सवितृप्रंसूत् इतिं सिवृतृ - प्रसूतः । एव । अस्य । ऊद्र्धाम् । वरुणमेनिमितिं वरुण - मेनिम् । उदि- तिं । सुजुति । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । सः । जातः । गर्भः । असि । 23

TS 5.1.5.4

रोदंस्योः । इतिं । आह । इमे इतिं । वै । रोदंसी इतिं । तयोः । एषः । गर्भः । यत्

। अग्निः । तस्मात् । एवम् । आह् । अग्नैं । चारुः । विभृत् इति वि - भृतः । ओषंधीषु । इतिं । आह् । यदा । हि । एतम् । विभर्न्तीतिं वि - भरेन्ति । अर्थ । चारुंतर् इति चारुं - तरः । भवंति । प्रेतिं । मातृभ्य इतिं मातृ - भ्यः । अधीतिं । किनेक्रदत् । गाः । इतिं । आह् । ओषंधयः । वै । अस्य । मातरः । ताभ्यः । एव । एनम् । प्रेतिं । च्याव्यति । स्थिरः । भव् । वीड्वंङ्ग इतिं वीडु - अङ्गः । इतिं । गुर्द्भे । एतिं । साद्यति । 24

TS 5.1.5.5

सिमितिं । नृह्युति । एव । एनम् । एतयां । स्थेम्ने । गुर्दुभेनं । सिमितिं । भुर्ति । तस्मांत् । गुर्दुभः । पृश्नुनाम् । भार्भारितंम् इतिं भारभारि - तुमः । गुर्दुभेनं । सिमितिं । भुर्ति । तस्मांत् । गुर्दुभः । अपीतिं । अनालेश इत्यंना - लेशे । अतीतिं । अन्यान् । पृश्नून् । मेयुति । अन्नम् । हि । एनेन् । अर्कम् । सुभंरुन्तीतिं सं - भरंन्ति । गुर्दुभेनं । सिमितिं । भुर्ति । तस्मांत् । गुर्दुभः । द्विरेता इतिं द्वि-रेताः । सन्न् । किनिष्ठम् । पृश्नुनाम् । प्रेतिं । जायुते । अग्निः । हि । अस्य । योनिम् । निर्दहृतीतिं निः - दहित । प्रजास्वितिं प्र - जासुं । वै । एषः । एतर्, हिं । आरूं हु इत्या - रूढः । 25

TS 5.1.5.6

सः । ईश्वरः । प्रजा इतिं प्र - जाः । शुचा । प्रदह इतिं प्र-दहः । शिवः । भव । प्रजाभ्य इतिं प्र - जाभ्यः । इतिं । आह् । प्रजाभ्य इतिं प्र - जाभ्यः । एव । एन्म् । शम्यिति । मार्नुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः । इतिं । आह् । मान्व्यः । हि । प्रजा इतिं प्र - जाः । मा । द्यावांपृथिवी इति द्यावां - पृथिवी । अभीतिं । शूशुचः । मा । अन्तरिक्षम् । मा । वनस्पतीन् । इतिं । आह् । एभ्यः । एव । एन्म् । लोकेभ्यः । शम्यिति । प्रेतिं । एतु । वाजी । किनेक्रदत् । इतिं । आह् । वाजी । हि । एषः । नानंदत् । रासंभः । पत्वां । इतिं । 26

TS 5.1.5.7

आहु । रासंभः । इतिं । हि । एतम् । ऋषंयः । अवंदन्न् । भरन्नं । अग्निम् । पुरीष्यम् । इतिं । आहु । अग्निम् । हि । एषः । भरित । मा । पादि । आयुंषः । पुरा । इतिं । आहु । आयुंः । एव । अस्मिन्न् । दुधाति । तस्मौत् । गुर्द्भः । सर्वेम् । आयुंः । एति । तस्मौत् । गुर्द्भः । पुरा । आयुंषः । प्रमीत् इति प्र-मीते । बिभ्यति । वृषां । अग्निम् । वृषांणम् । भरन्नं । इतिं । आहु । वृषां । हि । एषः । वृषां । अग्निः । अपाम् । गर्भम् । 27

TS 5.1.5.8

स्मुद्रियंम् । इति । आहु । अपाम् । हि । एषः । गर्भः । यत् । अग्निः । अग्ने । एति । याहि । याहि । वीतये । इति । वै । इमौ । लोकौ । वीति । ऐताम् । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । यत् । आहं । अनयोः । लोकयोः । वीत्या इति वि - इत्यै । प्रच्युंत इति प्र - च्युतः । वै । एषः । आयतंनादित्यां - यतंनात् । अगंतः । प्रतिष्ठामितिं प्रति - स्थाम् । सः । एतर्, हिं । अद्भुर्युम् । च । यजंमानम् । च । ध्यायति । ऋतम् । सृत्यम् । इतिं । आह । इयम् । वै । ऋतम् । असौ । 28

TS 5.1.5.9

सत्यम् । अनयोः । एव । एनम् । प्रतीतिं । स्थापयित् । न । आर्तिंम् । एतिं । ऋच्छित् । अद्भुर्युः । न । यजमानः । वरुंणः । वै । एषः । यजमानम् । अभि । एतिं । एति । यत् । अग्निः । उपंनद्भ इत्युपं - नद्भः । ओषंधयः । प्रतीतिं । गृह्धीत् । अग्निम् । एतम् । इतिं । आह् । शान्त्यैं । व्यस्यन्नितिं वि - अस्यन्नं । विश्वाः । अमंतीः । अरांतीः । इतिं । आह् । रक्षंसाम् । अपंहत्या इत्यपं - हृत्यै । निषीद्नितिं नि-सीदन्नं । नः । अपेतिं । दुर्मतिमितिं दुः - मृतिम् । हुन्त् । इतिं । आह् । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । ओषंधयः । प्रतीतिं । मोदुद्भम् । 29

TS 5.1.5.10

एनुम् । इतिं । आहु । ओषंधयः । वै । अग्नेः । भागुधेयुमितिं भाग - धेयंम् । ताभिंः । एव

। एनम् । सिमितिं । अद्ध्यति । पुष्पांवतीरिति पुष्पं - वृतीः । सुपिप्पुला इतिं सु-पिप्पुलाः । इतिं । आह् । तस्मात् । ओषंधयः । फलंम् । गृह्यन्ति । अयम् । वः । गर्भः । ऋत्वियः । प्रत्नम् । सुधस्थमितिं सुध - स्थम् । एतिं । असुदुत् । इतिं । आह् । याभ्यः । एव । एनम् । प्रच्यावयतीतिं प्र - च्यावयति । तासुं । एव । एनम् । प्रतीतिं । स्थापयित । द्वाभ्याम् । उपावंहर्तीत्युंप - अवंहरित । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै ॥ 30

(अस्तव - नुष्टु - बंसि - सादयत्या - रूंढः-पत्वेति-गर्भ-मुसौ - मोदद्धं - द्विचंत्वारिश्शच) (A5)

TS 5.1.6.1

वारुणः । वै । अग्निः । उपंनद्ध इत्युपं - नृद्धः । वीतिं । पाजंसा । इतिं । वीतिं । स्रश्सयित् । स्वितृप्रंसूत् इतिं सिवृतृ - प्रसूतः । एव । अस्य । विषूचीम् । वरुणमेनिमितिं वरुण - मेनिम् । वीतिं । सृज्ति । अपः । उपेतिं । सृज्ति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्य । शुचम् । शम्यिति । तिसृभिरितिं तिसृ - भिः । उपेतिं । सृज्ति । त्रिवृदितिं त्रि -वृत् । वै । अग्निः । यावान्ं । एव । अग्निः । तस्यं । शुचम् । शम्यिते । मित्रः । सश्सृज्ये- तिं सं - सृज्यं । पृथिवीम् । इतिं । आह् । मित्रः । वै । शिवः । देवानीम् । तेनं । एव । 31

TS 5.1.6.2

एनम् । सिमितिं । सृजित् । शान्त्यैं । यत् । ग्राम्याणीम् । पात्रांणाम् । कृपालैः । सर्-सृजेदितिं सं - सृजेत् । ग्राम्याणिं । पात्रांणि । श्रुचा । अर्प्येत् । अर्मकृपालैरित्यंर्म-कृपालैः । सिमितिं । सृजित् । एतानिं । वै । अनुपजीवनीयानीत्यंत्रप - जीवनीयानिं । तानिं । एव । श्रुचा । अर्प्यति । शर्कराभिः । सिमितिं । सृजिति । धृत्यैं । अथो इतिं । श्रन्त्वायेतिं शं - त्वायं । अजुलोमैरित्यंज-लोमैः । सिमितिं । सृजिति । एषा । वै । अग्नेः । प्रिया । तृनूः । यत् । अजा । प्रिययां । एव । एनम् । तृत्रुवां । सिमितिं । सृजिति । अथो

इति । तेर्जसा । कृष्णाजिनस्येति कृष्ण - अजिनस्य । लोमंभिरिति लोमं - भिः । समिति । 32

TS 5.1.6.3

सृज्ति । युज्ञः । वै । कृष्णाजिनिमितिं कृष्ण - अजिनम् । युज्ञेनं । एव । युज्ञम् । सिमितिं । सृज्ति । रुद्राः । स्भृंत्येतिं सं - भृत्यं । पृथिवीम् । इतिं । आह् । एताः । वै । एतम् । देवताः । अग्रें । सिमितिं । अभुरुन्न् । ताभिः । एव । एनम् । सिमितिं । भुरुति । मुखस्यं । शिरः । असि । इतिं । आह् । युज्ञः । वै । मुखः । तस्यं । एतत् । शिरः । यत् । उुखा । तस्मौत् । एवम् । आह् । युज्ञस्यं । पृदे इतिं । स्थः । इतिं । आह् । युज्ञस्यं । एते इतिं । 33

TS 5.1.6.4

पुदे इति । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । प्रेति । अन्याभिः । यच्छित । अन्विति । अन्यैः । मन्त्रयते । मिथुन्त्वायेति मिथुन - त्वायं । त्र्युंद्धिमिति त्रि - उद्धिम् । क्रोति । त्रयंः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आस्यै । छन्दोभिरिति छन्दंः-भिः । क्रोति । वीर्यम् । वै । छन्दाः स्ति । वीर्येण । एव । एनाम् । क्रोति । यज्ञुषा । बिलंम् । क्रोति । व्यावृंत्त्या इति वि - आवृंत्त्ये । इयंतीम् । क्रोति । प्रजापंतिनेति प्रजा - पतिना । यज्ञुमुखेनेति यज्ञ-मुखेनं । संमितामिति सं - मिताम् । द्विस्तनामिति द्वि - स्तनाम् । क्रोति । द्यावापृथिव्योरिति द्यावां - पृथिव्योः । दोहाय । चतुःस्तनामिति चतुः - स्तनाम् । क्रोति । पर्शूनाम् । दोहाय । अष्टास्तनामित्यष्टा - स्तनाम् । क्रोति । पर्शूनाम् । दोहाय । अष्टास्तनामित्यष्टा - स्तनाम् । क्रोति । हर्ति । क्रवृत्तमिति त्रि - वृत्तम् । एव । वर्ज्रम् । स्भृत्येति सं - भृत्यं । भ्रातृंव्याय । प्रेति । हर्ति । स्तृत्यै । कृत्वायं । सा । महीम् । उखाम् । इति । नीति । दुधाति । देवतांसु । एव । एनाम् । प्रतीति । स्थाप्यति ॥ 34

(तेनैव - लोमंभिः स - मेते - अभिचरंत - एकंविश्शतिश्च) (A6)

TS 5.1.7.1

सप्तिमिरितिं सप्त - भिः । धूप्यति । सप्त । वै । शीर्,षण्याः । प्राणा इतिं प्र - अनाः । शिरंः । एतत् । युक्स्यं । यत् । उखा । शीर्,षन्न् । एव । युक्स्यं । प्राणानितिं प्र - अनान् । दुधाति । तस्मात् । सप्त । शीर्,षन्न् । प्राणा इतिं प्र - अनाः । अश्वश्केनेत्यंश्व-शकेनं । धूप्यति । प्राजापत्य इतिं प्राजा-पृत्यः । वै । अर्थः । स्योनित्वायेतिं सयोनि-त्वायं । अदिंतिः । त्वा । इतिं । आह् । इयम् । वै । अदिंतिः । अदिंत्या । एव । अदिंत्याम् । खनति । अस्याः । अर्क्नूरंकारायेत्यर्त्वूरं - काराय । न । हि । स्वः । स्वम् । हिनस्तिं । देवानाम् । त्वा । पत्नीः । इतिं । आहु । देवानाम् । 35

TS 5.1.7.2

वै । एताम् । पत्नयः । अग्रें । अकुर्वन्न् । ताभिः । एव । एनाम् । दुधाति । धिषणाः । त्वा । इतिं । आह् । विद्याः । वै । धिषणाः । विद्याभिः । एव । एनाम् । अभीतिं । इन्धे । ग्नाः । त्वा । इतिं । आह् । छन्दाः सि । वै । ग्नाः । छन्दां भिरिति छन्दंः - भिः । एव । एनाम् । श्रुपयति । वर्क्षत्रयः । त्वा । इतिं । आह् । होत्राः । वै । वर्क्षत्रयः । होत्रां- भिः । एव । एनाम् । प्चति । जनयः । त्वा । इतिं । आह् । देवानांम् । वै । पत्नीः । 36

TS 5.1.7.3

जनंयः । ताभिः । एव । एनाम् । प्चिति । षुङ्गिरितिं षट् - भिः । प्चिति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव । एनाम् । प्चिति । द्विः । पर्चन्तु । इतिं । आह् । तस्मौत् । द्विः । स्वॅवथ्सरस्येतिं सं-वथ्सरस्यं । सस्यम् । प्च्यते । वारुणी । उखा । अभीद्धेत्यभि-इद्धा । मैत्रियौ । उपेतिं । एति । शान्त्यै । देवः । त्वा । सविता । उदितिं । वपतु । इतिं । आह् । सवितृग्रंसूत् इतिं सवितृ - प्रसूतः । एव । एनाम् । ब्रह्मणा । देवतांभिः । उदितिं । वपति । अपंद्यमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एतिं । पृण् । 37

TS 5.1.7.4

इतिं । आहु । तस्मौत् । अग्निः । सर्वाः । दिशः । अन्नं । वीतिं । भाति । उदितिं । तिष्ठु । बृहती । भव । ऊर्ध्वा । तिष्ठु । ध्रुवा । त्वम् । इतिं । आहु । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं । स्थित्यै । असुर्यम् । पात्रम् । अनौच्छृण्णमित्यनां । छृण्णम् । एतिं । छृण्पत्ति । देवत्रेतिं देव-त्रा । अकः । अज्ञक्षीरेणेत्यंज - क्षीरेणं । एतिं । छृण्पत्ति । परमम् । वै । एतत् । पयः । यत् । अज्ञक्षीरमित्यंज - क्षीरम् । पर्मणं । एव । एनाम् । पर्यसा । एतिं । छृण्पत्ति । यज्ञंषा । व्यावृत्त्या इतिं वि - आवृत्त्यै । छन्दोभिरिति छन्दंः - भिः । एतिं । छृण्पत्ति । छन्दोभिरिति छन्दंः - भिः । वै । एषा () । क्रियते । छन्दोभिरिति छन्दंः - भिः । एव । छन्दांभिरिति छन्दंः । धिते । छृण्ति । छन्दांभिरिति छन्दंः । भिः । य । एव । छन्दांभिरिति छन्दंः । धिः । य । ॥ अ

(आह देवानां - वै पत्नीः - पृणै - षा - षट् चं) (A7)

TS 5.1.8.1

एकंविश्शत्येत्येकं - विश्शत्या । माषैः । पुरुष्शीर्.षमितिं पुरुष - शीर्.षम् । अच्छं । एति । अमेद्भ्याः । वै । माषाः । अमेद्भयम् । पुरुष्शीर्.षमितिं पुरुष - शीर्.षम् । अमेद्भयेः । एव । अस्य । अमेद्भयम् । निर्वदायेतिं निः - अवदायं । मेद्भयम् । कृत्वा । एतिं । हरिते । एकंविश्शितिरित्येकं - विश्शतिः । भवन्ति । एकविश्श इत्येक - विश्शः । वै । पुरुषः । पुरुषस्य । आस्ये । व्यृद्धिमिति वि - ऋद्भम् । वै । एतत् । प्राणैरितिं प्र - अनैः । अमेद्भयम् । यत् । पुरुष्शीर् षमितिं पुरुष - शीर्,षम् । सप्तधेतिं सप्त - धा । वितृण्णामिति वि - तृण्णाम् । वल्मीकव्यपामितिं वल्मीक-वपाम् । प्रतिं । नीतिं । दुधाति । सप्त । वै । शीर्.षण्याः । प्राणा इतिं प्र - अनाः । प्राणौरितिं प्र - अनैः । एव । एनत् । समितिं । अद्ध्यति । मेद्भयत्वायेतिं मेद्भय - त्वायं । यावंन्तः । 39

TS 5.1.8.2

वै । मृत्युबंन्धव् इतिं मृत्यु - बन्धवः । तेषांम् । यमः । आधिपत्यमित्याधि - पृत्यम् । परीतिं । इयाय । यमगाथाभिरितिं यम - गाथाभिः । परीतिं । गायित् । यमात् । एव । एनत् । वृङ्के । तिसृभिरितिं तिसृ - भिः । परीतिं । गायित् । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनत् । लोकभ्यः । वृङ्के । तस्मात् । गायिते । न । देयम् । गाथां । हि । तत् । वृङ्के । अग्निभ्य इत्यग्नि-भ्यः । पृशून् । एतिं । लुभते । कामाः । वै । अग्नयः । कामान् । एव । अवेतिं । रुन्धे । यत् । पृशून् । न । आलभेतेत्यां - लभेत । अनंवरुद्धाः इत्यनंव - रुद्धाः । अस्य । 40

TS 5.1.8.3

प्रावं: । स्युः । यत् । पर्यग्निकृतानिति पर्यग्नि - कृतान् । उथ्सृजेदित्युंत् - स्जेत् । य्ज्ञ्-वेश्नसमितिं यज्ञ्-वेश्नसम् । कुर्यात् । यत् । सर्स्थापयेदितिं सं - स्थापयेत् । यातयामानीतिं यात - यामानि । शीर्,षाणि । स्युः । यत् । प्रात्न् । आलभंत इत्यां - लभंते । तेनं । एव । प्रात्न् । अवेतिं । रुन्धे । यत् । पर्यग्निकृतानिति पर्यग्नि - कृतान् । उथ्सृजतीत्युंत्-सृजतिं । शीष्णाम् । अयातयामत्वायेत्ययातयाम - त्वाय् । राजापत्येनेतिं प्राजा - पत्येनं । समितिं । स्थाप्यति । य्ज्ञः । वै । प्रजापंतिरितिं प्रजा - प्रतिः । य्ज्ञे । एव । य्ज्ञ्म् । प्रतीतिं । स्थाप्यति । प्रजापंतिरितिं प्रजा - प्रतिः । प्रजा इतिं प्र - जाः । असृज्त् । सः । रिरिचानः । अमन्यत् । सः । एताः । आप्रीरित्यां - प्रीः । अप्रय्वत् । ताभिः । वै । सः । मुख्तः । 41

TS 5.1.8.4

आत्मानंम् । एति । अप्रीणीत् । यत् । एताः । आप्रिय इत्यां-प्रियः । भवंन्ति । यज्ञः । वै । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । यज्ञम् । एव । एताभिः । मुखतः । एति । प्रीणाति । अपरिमित्त छन्दस् इत्यपंरिमित - छन्दसः । भवन्ति । अपरिमित् इत्यपंरि - मितः । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । अपर्ये । ऊनातिरिक्ता इत्यून - अतिरिक्ताः । मिथुनाः । प्रजात्या इति प्र - जात्यै । लोमशम् । वै । नामं । एतत् । छन्दंः । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतेः

। पुरार्वः । लोुमुशाः । पुशून् । एव । अवेतिं । रुन्धे । सर्वाणि । वै । एताः । रूपाणिं । सर्वाणि । रूपाणिं । अग्नौ । चित्ये । ऋियुन्ते । तस्मौत् । एताः । अग्नेः । चित्यंस्य । 42

TS 5.1.8.5

भवन्ति । एकंविश्शितिमित्येकं - विश्शितिम् । सामिधेनीरितिं सां - इधेनीः । अन्वितिं । आह् । रुक् । वै । एक्विश्श इत्येक - विश्शः । रुचंम् । एव । गुच्छृति । अथो इतिं । प्रतिष्ठामितिं प्रति - स्थाम् । एव । प्रतिष्ठेतिं प्रति - स्था । हि । एक्विश्श इत्येक - विश्शः । चतुंविंश्शितिमिति चतुंः - विश्शितिम् । अन्वितिं । आह् । चतुंविंश्शितिरिति चतुंः - विश्शितिः । अद्र्धमासा इत्यंद्र्धं - मासाः । सुँव्थ्सर इतिं सं - व्थ्सरः । सुँव्थ्सर इतिं सं - व्थ्सरः । अप्रिः । वैश्वानरः । साक्षादितिं स - अक्षात् । एव । वैश्वानरम् । अवेतिं । रुन्धे । परांचीः । अन्वितिं । आह् । पराङ्ं । इव् । हि । सुव्रगं इतिं सुवः - गः । लोकः । समाः । त्वा । अग्रे । ऋतवः । वद्र्ध्यन्तु । इतिं । आह् । समांभिः । एव । अग्रिम् । वद्र्ध्यति । 43

TS 5.1.8.6

ऋतुभिरित्यृतु - भिः । सँवृथ्सरिमितिं सं - वृथ्सरम् । विश्वाः । एतिं । भाहि । प्रदिशं इतिं प्र - दिशंः । पृथिव्याः । इतिं । आह् । तस्मात् । अग्निः । सर्वाः । दिशंः । अन्नं । वितिं । भाति । प्रतीतिं । औहताम् । अश्विनां । मृत्युम् । अस्मात् । इतिं । आह् । मृत्युम् । एव । अस्मात् । अपेतिं । नुद्रिते । वयम् । तमंसः । परितिं । इतिं । आह् । पाप्मा । वै । तमंः । पाप्मानम् । एव । अस्मात् । अपेतिं । हृन्ति । अगन्म । ज्योतिः । उत्तमित्युंत् - तमम् । इतिं । आह् । असौ । वै । आदित्यः () । ज्योतिः । उत्तमित्युंत्-तमम् । आदित्यस्यं । एव । सायुंज्यम् । गृच्छृति । न । स्व्यस्य इतिं सं - वृथ्सरः । तिष्ठृति । न । अस्य । श्रीः । तिष्ठृति । यस्यं । एताः । क्रियन्ते । ज्योतिंष्मतीम् । उत्तमामित्युंत् - तमाम् । अन्वितिं । आह् । ज्योतिः । एव । अस्मै । उप-रिष्टात् । सुर्व्यात्ये त्वात्ये । सुर्व्यात्ये । सुर्व्यात्ये । सुर्व्यात्ये । सुर्व्यात्ये । सुर्व्यात्ये । सुर्व्यात्ये । स्व्यात्ये ॥ 44

(यार्वन्तो - ऽस्य - मुख्त - श्चित्यंस्य - वर्द्धय - त्यादित्यौ - ऽष्टाविश्रंशतिश्च) (A8)

TS 5.1.9.1

षद्भिरतिं षट् - भिः । दीक्ष्यित् । षट् । वै । ऋतवंः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । दीक्ष्यित् । सप्तभिरितिं सप्त - भिः । दीक्ष्यित् । सप्त । छन्दांभिरिति छन्दंः - भिः । एव । एनम् । दीक्ष्यित् । विश्वे । देवस्यं । नेतुः । इतिं । अनुष्टुभे-त्यंतु - स्तुभां । उत्तमयेत्युत् - तमयां । जुहोति । वाक् । वै । अनुष्टुबित्यंतु - स्तुप् । तस्मात् । प्राणानामितिं प्र - अनानाम् । वाक् । उत्तमेत्युत् - तमा । एकंस्मात् । अक्षरात् । अनाप्तम् । प्रथमम् । पदम् । तस्मात् । यत् । वाचः । अनाप्तम् । तत् । मनुष्याः । उपेतिं । जीवन्ति । पूर्णयां । जुहोति । पूर्णः । इव् । हि । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । 45

TS 5.1.9.2

प्रजापंतेरितिं प्रजा - पतेः । आर्त्यें । न्यूंन्येति नि - ऊन्या । जुहोति । न्यूंनादिति नि - ऊनात् । हि । प्रजापंतिरितिं प्रजा-पतिः । प्रजा इतिं प्र - जाः । असृंजत । प्रजानामितिं प्र - जानांम् । सृष्ट्यें । यत् । अर्विषिं । प्रवृञ्ज्यादितिं प्र - वृञ्ज्यात् । भूतम् । अवेतिं । रुन्धीत् । यत् । अङ्गारेषु । भविष्यत् । अङ्गारेषु । प्रेतिं । वृणक्ति । भविष्यत् । एव । अवेतिं । रुन्धे । भविष्यत् । हि । भूयः । भूतात् । द्वाभ्यांम् । प्रेतिं । वृणक्ति । द्विपादितिं द्वि-पात् । यर्जमानः । प्रतिष्ठित्या इति प्रतिं - स्थित्यै । ब्रह्मणा । वै । एषा । यर्जुषा । संभृतेति सं - भृता । यत् । उखा । सा । यत् । भिर्चेत । आर्तिंम् । एतिं । ऋष्छेत् । 46

TS 5.1.9.3

यजंमानः । हुन्येतं । अस्य । यज्ञः । मित्रं । एताम् । उखाम् । तुप् । इतिं । आह् । ब्रह्मं । वै । मित्रः । ब्रह्मन्त्रं । एव । एनाम् । प्रतीतिं । स्थापयति । न । आर्तिम् । एतिं । ऋच्छति । यर्जमानः । न । अस्य । युज्ञः । हुन्यते । यदि । भिद्येत । तैः । एव । कृपालैः । समितिं । सृजेत् । सा । एव । ततः । प्रायंश्चित्तः । यः । गृतश्रीरितिं गृत - श्रीः । स्यात् । मृथित्वा । तस्यं । अवेतिं । दुद्ध्यात् । भूतः । वै । एषः । सः । स्वाम् । 47

TS 5.1.9.4

देवताम् । उपेतिं । एति । यः । भूतिंकाम् इति भूतिं - कामः । स्यात् । यः । उखायैं । समंवेदितिं सं - भवेत् । सः । एव । तस्यं । स्यात् । अतः । हि । एषः । समंवृतितिं सं-भविति । एषः । वै । स्वयुभूरितिं स्वयं-भूः । नामं । भविति । एव । यम् । कामयेत । भ्रातृंव्यम् । अस्मै । जन्येयम् । इतिं । अन्यतः । तस्यं । आहृत्येत्यां - हृत्यं । अवेतिं । दुद्ध्यात् । साक्षादितिं स - अक्षात् । एव । अस्मै । भ्रातृंव्यम् । जन्यति । अबंरीषांत् । अन्नकामस्येत्यन्नं - कामस्य । अवेतिं । दुद्ध्यात् । अबंरीषे । वै । अन्नम् । भ्रियते । सयोनीति स - योनि । एव । अन्नम् । 48

TS 5.1.9.5

अवेति । रुन्धे । मुञ्जानं । अवेति । दुधाति । ऊर्क् । वै । मुञ्जाः । ऊर्जंम् । एव । अस्मै । अपीति । दुधाति । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । ऋुमुकम् । प्रेति । अविश्वत् । ऋुमुकम् । अवेति । दुधाति । यत् । एव । अस्य । तत्रं । न्यंक्तिमिति नि - अक्तम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । आज्येन । सिमिति । यौति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धामं । यत् । आज्येम् । प्रियेणं । एव । एनम् । धाम्नं । सिमिति । अद्ध्यिति । अथो इति । तेजंसा । 49

TS 5.1.9.6

वैकंङ्कतीम् । एति । दुधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । शुमीमयीमिति शमी - मयीम् । एति । दुधाति । शान्त्यै । सीदं । त्वम् । मातुः । अस्याः । उपस्थ इत्युप - स्थे । इति । तिसृभिरिति तिसृ - भिः । जातम् । उपेति । तिष्ठते । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । एव । लोकेषुं । आविद्मित्यां - विदंम् । गुच्छति । अथो इतिं । प्राणानितिं प्र - अनान् । एव । आत्मन्न् । धृते ॥ 50

(प्रजापंतिर् - ऋच्छ्रेथ् - स्वा - मेवान्नं - तेर्जसा - चतुंस्त्रिश्शच) (A9)

TS 5.1.10.1

न । हु । स्मु । वै । पुरा । अग्निः । अपंरशुवृक्णृमित्यपंरशु-वृक्णृम् । दुहृति । तत् । अस्मै । प्रयोग इति प्र - योगः । एव । ऋषिः । अस्वदयत् । यत् । अग्ने । यानि । कानि । च । इति । समिधमिति सं - इधम् । एति । दुधाति । अपंरशुवृक्णृमित्यपंरशु-वृक्णृम् । एव । अस्मै । स्वद्यति । सर्वम् । अस्मै । स्वद्वते । यः । एवम् । वेदं । औदुंबंरीम् । एति । दुधाति । ऊर्क् । वै । उदुबंरः । ऊर्जम् । एव । अस्मै । अपीतिं । दुधाति । प्रजापंतिरितिं प्रजा - पतिः । अग्निम् । असृजुत् । तम् । सृष्टम् । रक्षाःसी । 51

TS 5.1.10.2

अजिघार्स् । सः । एतत् । राक्षोघ्रामितिं राक्षः-घ्रम् । अप्रयत् । तेनं । वै । सः । रक्षारंसि । अपेतिं । अहुत् । यत् । राक्षोघ्रामितिं राक्षः - घ्रम् । भवंति । अग्नेः । एव । तेनं । जातात् । रक्षारंसि । अपेतिं । हृन्ति । आश्वंत्थीम् । एतिं । दुधाति । अश्वत्थः । वै । वनस्पतीनाम् । सप्तन्साह इतिं सपत्न - साहः । विजित्या इति वि - जित्ये । वैकंङ्कतीम् । एतिं । दुधाति । भाः । एव । अवेतिं । रुन्धे । रामीमयीमितिं रामी - मयीम् । एतिं । दुधाति । रान्त्ये । सर्शतितमिति सं-शितम् । मे । ब्रह्मं । उदितिं । एषाम् । बाहू इतिं । अतिरम् । इतिं । उत्तमे इत्युत् - तमे । औदुंबंरी इतिं । 52

TS 5.1.10.3

वाचयति । ब्रह्मंणा । एव । क्षुत्रम् । समितिं । श्यति । क्षुत्रेणं । ब्रह्मं । तस्मौत् । ब्राह्मणः

। गुजन्यंवानितिं राजन्यं - वान् । अतीतिं । अन्यम् । ब्राह्मणम् । तस्मात् । गुजन्यः । ब्राह्मणवानितिं ब्राह्मण - वान् । अतीतिं । अन्यम् । गुजन्यम् । मृत्युः । वै । एषः । यत् । अग्निः । अमृतम् । हिर्रण्यम् । रुक्मम् । अन्तरम् । प्रतीतिं । मुञ्चते । अमृतम् । एव । मृत्योः । अन्तः । धृत्ते । एकंविश्शतिनिर्बाध् इत्येकंविश्शति - निर्बाधः । भवृति । एकंविश्शतिरित्येकं-विश्शतिः । वै । देवलोका इतिं देव-लोकाः । द्वादंश । मासाः । पञ्चं । ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । 53

TS 5.1.10.4

एकृविश्श इत्यंक - विश्वाः । एतावंन्तः । वै । देवलोका इतिं देव - लोकाः । तेभ्यः । एव । भ्रातृंव्यम् । अन्तः । एति । निर्बाधीरितिं निः - बाधैः । वै । देवाः । असुंरान् । निर्बाध इतिं निः - बाधे । अकुर्वतः । तत् । निर्बाधानामितिं निः - बाधानाम् । निर्बाधत्वमितिं निर्बाध - त्वम् । निर्बाधीतिं निः - बाधी । भवति । भ्रातृंव्यान् । एव । निर्बाध इतिं निः - बाधे । कुरुते । सावित्रिया । प्रतीतिं । मुञ्चते । प्रसूत्या इति प्र - सूत्ये । नक्तोषासां । इतिं । उत्तर्यत्यत् - तर्या । अहोरात्राभ्यामित्यंहः - रात्राभ्याम् । एव । एनम् । उदितिं । यच्छते । देवाः । अग्निम् । धार्यन् । द्रविणोदा इतिं द्रविणः - दाः । इतिं । आह् । प्राणा इतिं प्र - अनाः । वै । देवाः । द्रविणोदा इतिं द्रविणः - दाः । अहोरात्राभ्यामित्यंहः - रात्राभ्याम् । एव । एनम् । उद्यत्येतुत्-यत्यं । 54

TS 5.1.10.5

प्राणैरितिं प्र - अनैः । दाधार् । आसीनः । प्रतीतिं । मुञ्चते । तस्मीत् । आसीनाः । प्रजा इतिं प्र - जाः । प्रेतिं । जायन्ते । कृष्णाजिनिमितिं कृष्ण - अजिनम् । उत्तर्मित्युत् - तर्म् । तेजः । वै । हिरंण्यम् । ब्रह्मं । कृष्णाजिनिमितिं कृष्ण - अजिनम् । तेजंसा । च । एव । एनम् । ब्रह्मंणा । च । उभ्यतः । परीतिं । गृह्णति । षडुंद्याममिति षट् - उद्यामम् । शिक्यंम् । भवति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव । एनम् । उदितिं । यच्छते । यत् । द्वादंशोद्याममिति द्वादंश - उद्यामम् । स्व्थ्यरेणेतिं सं - वथ्सरेणं । एव

। मौञ्जम् । भुवृति । ऊर्क् । वै । मुञ्जाः । ऊर्जा । एव । एनुम् । सिमितिं () । अद्ध्यति । सुपूर्ण इतिं सु - पूर्णः । असि । गुरुत्मान् । इतिं । अवेतिं । ईक्षृते । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । मृहिमानम् । व्याचेष्ट इतिं वि - आचेष्टे । दिवम् । गुच्छ । सु-वेः । पृत् । इतिं । आहु । सुवृर्गमितिं सुवः - गम् । एव । एनुम् । लोकम् । गुम्यृति ॥ 55

(रक्षाश्स्यौ - दुंबंरि - आदित्य - उद्यत्य - सं - चतुंर्विश्शतिश्च) (A10)

TS 5.1.11.1

सिमंद्ध इति सं - इद्धः । अञ्चन्न । कृदंरम् । मृतीनाम् । घृतम् । अग्ने । मधुंमदिति मधुं - मृत् । पिन्वंमानः ॥ वाजी । वहन्नं । वाजिनंम् । जातवेदु इति जात - वेदुः । देवानाम् । वृक्षि । प्रियम् । एति । स्धस्थमिति स्ध - स्थम् ॥ घृतेनं । अञ्चन्न । सिमिति । पृथः । देवयानानिति देव - यानान् । प्रजानन्निति प्र - जानन्न । वाजी । अपीति । एतु । देवान् ॥ अन्विति । त्वा । सप्ते । प्रदिश इति प्र - दिशः । स्चन्ताम् । स्वधामिति स्व - धाम् । अस्मै । यजमानाय । धेहि ॥ ईड्यः । च । असि । वन्दः । च । वाजिन्न । आशुः । च । असि । मेद्ध्यः । च । सप्ते ॥ अग्निः । त्वा । 56

TS 5.1.11.2

देवैः । वसुंभिरिति वसुं - भिः । स्जोषा इतिं स - जोषाः । प्रीतम् । विह्नंम् । वृह्तु । जातवेदा इतिं जात - वेदाः ॥ स्तीर्णम् । बुर्हः । सुष्टरीमेतिं सु - स्तरीम । जुषाणा । उरु । पृथु । प्रथमानम् । पृथिव्याम् ॥ देवेभिः । युक्तम् । अदिंतिः । सजोषा इतिं स - जोषाः । स्योनम् । कृण्वाना । सुविते । दधातु ॥ एताः । उ । वः । सुभगा इतिं सु - भगाः । विश्वरूपा इतिं विश्व - रूपाः । वीतिं । पक्षोभिरिति पक्षः - भिः । श्रयं- माणाः । उदितिं । आतैः ॥ ऋष्वाः । सतीः । कृवषः । शुंभमानाः । द्वारः । देवीः । सुप्रायणा इतिं सु - प्रायणाः । भवन्तु ॥ अन्तरा । मित्रावरुणेतिं मित्रा - वरुणा । चरं-

न्ती इतिं । मुखंम् । युज्ञानांम् । अभीतिं । सुँविदाने इतिं सं - विदाने ॥ उषासां । वाम् । 57

TS 5.1.11.3

सुहिर्ण्ये इति सु - हिर्ण्ये । सुशिल्पे इति सु-शिल्पे । ऋतस्यं । योनौं । इह । साद्यामि ॥ प्रथमा । वाम् । सर्थिनेति स - रिथनां । सुवर्णेति सु - वर्णां । देवौ । पश्यंन्तौ । भुवंनानि । विश्वां ॥ अपिप्रयम् । चोदंना । वाम् । मिमांना । होतारा । ज्योतिः । प्रदिशेति प्र - दिशां । दिशन्तां ॥ आदित्यैः । नः । भारती । वृष्टु । यृज्ञम् । सरंस्वती । सह । रुद्रैः । नः । आवीत् ॥ इडां । उपंहूतेत्युपं-हूता । वसंभिरिति वस्रं - भिः । स्जोषा इति स - जोषाः । यृज्ञम् । नः । देवीः । अमृतेषु । धृत्त ॥ त्वष्टां । वीरम् । देवकांमिति देव-कामम् । जुजान् । त्वष्टुंः । अर्वां । जायते । आशुः । अर्थः ॥ 58

TS 5.1.11.4

त्वष्टाँ । इदम् । विश्वंम् । भुवंनम् । जुजान् । बहोः । कुर्तारंम् । इह । युक्ष् । हो-तः ॥ अर्थः । घृतेनं । त्मन्याँ । समंक्त इति सं - अक्तः । उपेति । देवान् । ऋतुश इत्यृंतु - शः । पार्थः । एतु ॥ वनस्पितः । देवलोकिमिति देव - लोकम् । प्रजानिन्नितिं प्र-जानन्न । अग्निनाँ । हुव्या । स्वदितानि । वृक्ष्त् ॥ प्रजापितेरिति प्रजा - पतेः । त-पंसा । वावृधानः । सद्यः । जातः । दुधिषे । युन्म् । अग्ने ॥ स्वाहांकृतेनेति स्वाहाँ -कृतेन् । हुविषाँ । पुरोगा इति पुरः - गाः । याहि । साद्भ्या । हुविः । अदुन्तु । देवाः ॥ 59

(अग्निष्ट्रां - वा - मश्वो - द्विचंत्वारिश्शच) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams:-

(सावित्राणि - व्यृंद्ध - मुत्र्र्माम - देवस्यं खनित - ऋूरं -वारुणः - सप्तिमि - रेकंविश्शत्या - षिङ्कि - र्न हं स्म - सिमंद्धो अञ्ज - न्नेकांदश) korvai with starting padams of1, 11, 21 series of pa jcAtis :- (सावित्रा - ण्युत्क्रांम - क्रूरं -वारुणः - पुरार्वः स्यु - र्न हं स्म - नवंपञ्चाशत्)

first and last padam of first praSnam of 5th kANDam (सावित्राणि - ह्विरंदन्तु देवाः)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥